Besluit van DATUM tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit (Programma landbouw, natuur en stikstof)

[KetenID WGK 28175]

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur nr. WJZ……;

Gelet op de artikelen, 2.24, eerste lid, 16.139, eerste lid, onder b, 20.1, vierde lid, 20.2, eerste en vijfde lid, 20.6, eerste lid, onder a, 20.14, derde en vijfde lid, van de Omgevingswet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van ……. nr. ……..);
Gezien het nader rapport van Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur van ……, nr. WJZ……;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I (Besluit kwaliteit leefomgeving)

Het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt als volgt gewijzigd:

A

Het opschrift van paragraaf 4.4.2 komt te luiden:

§ 4.4.2 Programma landbouw, natuur en stikstof

B

Artikel 4.27 komt te luiden:

Artikel 4.27 (programma landbouw, natuur en stikstof)
1. Het programma landbouw, natuur en stikstof is het programma, bedoeld in artikel 3.9, vierde lid, van de wet, gericht op het bereiken van de omgevingswaarden voor stikstofemissie, bedoeld in artikel 2.15a, eerste en tweede lid, van de wet, en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.

2. Het programma bevat voor het bereiken van de omgevingswaarden voor stikstofemissie, een beschrijving van:
a. de omvang in 2019, uitgedrukt in kilotonnen, van:
1°. de emissie van ammoniak door de landbouw;
2°. de emissie van ammoniak door de industrie; en
3°. de emissie van stikstofoxiden door mobiliteit;
b. de reductieopgave voor 2030 en 2035 ten opzichte van 2019, uitgedrukt in kilotonnen, van de emissie van ammoniak door de landbouw;
c. de reductieopgave voor 2035 ten opzichte van 2019, indicatief uitgedrukt in kilotonnen, van de emissie van ammoniak door de industrie en de emissie van stikstofoxiden door mobiliteit;
d. de getroffen en te treffen maatregelen die bijdragen aan de vermindering van stikstofemissie;
e. de verwachte autonome ontwikkeling van de stikstofemissie door bronnen binnen en buiten de betrokken Natura 2000-gebieden; en
f. de verwachte gevolgen van de maatregelen, bedoeld onder d, voor de omvang van de stikstofemissie.

3. Het programma bevat voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden een beschrijving van:
a. de Natura 2000-gebieden met voor stikstof gevoelige habitats;
b. de mate waarin aan het begin van de periode waarvoor het programma geldt de instandhoudingsdoelstellingen zijn bereikt voor in ieder geval de voor stikstof gevoelige habitats;
c. de getroffen en te treffen maatregelen die bijdragen aan het bereiken van die instandhoudingsdoelstellingen;

CONCEPT

d. de verwachte gevolgen van de maatregelen voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen en de verwachte gevolgen van de maatregelen en de autonome ontwikkeling, bedoeld in het tweede lid, onder d en e, voor de omvang van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats;
4. Het programma bevat een beschrijving van:
a. de verwachte sociale en economische effecten en de weging van de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen, bedoeld in het tweede lid, onder d, en het derde lid, onder c; en
b. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de in artikel 11.69 gestelde eisen aan het verzamelen van gegevens en de in artikel 10.36da van het Omgevingsbesluit gestelde eisen aan het verstrekken van gegevens.

C

Artikel 4.28 vervalt.

D

Artikel 4.28a vervalt.

E

Artikel 4.31 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt ‘‘omgevingswaarde stikstofdepositie’’ vervangen door ‘‘omgevingswaarden stikstofemissie’’.

2. De zinsnede “omgevingswaarde voor stikstofdepositie als bedoeld in artikel 2.15a, eerste lid,” wordt vervangen door “omgevingswaarden voor stikstofemissie als bedoeld in artikel 2.15a, eerste en tweede lid,”.

F

Artikel 11.68 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt “omgevingswaarden stikstofdepositie programma stikstofreductie en natuurverbetering” vervangen door “omgevingswaarden stikstofemissie programma landbouw, natuur en stikstof”.

2. In het eerste lid wordt ‘‘omgevingswaarden voor stikstofdepositie, bedoeld in artikel 2.15a, eerste lid,’’ vervangen door ‘‘omgevingswaarden voor stikstofemissie, bedoeld in artikel 2.15a, eerste en tweede lid,".

G

Artikel 11.69 komt te luiden:

Artikel 11.69 (gegevensverzameling programma landbouw, natuur en stikstof)
1. De bestuursorganen die zijn belast met de uitvoering van de maatregelen, opgenomen in het programma landbouw, natuur en stikstof verzamelen gegevens over de voortgang en de gevolgen van die maatregelen.
2. De bestuursorganen die verantwoordelijk zijn voor de vaststelling van het beheerplan, bedoeld in de artikelen 3.8, derde lid, en 3.9, derde lid, van de wet, verzamelen gegevens over de ontwikkeling van de staat van instandhouding van de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden.
3. Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verzamelt gegevens over de omvang van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.
4. Gedeputeerde staten verzamelen gegevens over:
1°. de in de provincie getroffen of te treffen maatregelen die bijdragen aan het verminderen van de stikstofemissie en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied;
2°. de verwachte gevolgen van die maatregelen voor de omvang van de stikstofemissie en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

CONCEPT

H

Artikel 11.69a vervalt.

I

Artikel 11.69b vervalt.

J

Artikel 11.69c wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt "programma stikstofreductie en natuurverbetering" vervangen door "programma landbouw, natuur en stikstof".

2. De aanhef en onderdeel a, komen te luiden:

Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur stelt de volgende verslagen op met de volgende frequentie:
a. elk jaar:
1°. een verslag over de resultaten van de monitoring van de omvang van de stikstofemissie, bedoeld in artikel 11.68; en
2°. een verslag over de resultaten van de monitoring van de omvang van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden, bedoeld in artikel 11.69, derde lid.

3. In onderdeel b wordt "programma stikstofreductie en natuurverbetering" vervangen door "programma landbouw, natuur en stikstof".

K

In bijlage I wordt "programma stikstofreductie en natuurverbetering" vervangen door "programma landbouw, natuur en stikstof".

Artikel II (Omgevingsbesluit)

Het Omgevingsbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Het opschrift van paragraaf 10.4.6 komt te luiden:

§ 10.4.6 Programma landbouw, natuur en stikstof

B

Artikel 10.19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt ''programma stikstofreductie en natuurverbetering'' vervangen door ''programma landbouw, natuur en stikstof''.

2. De zinsnede ''programma stikstofreductie en natuurverbetering'' wordt vervangen door ''programma landbouw, natuur en stikstof''.

C

Artikel 10.36da wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt ''programma stikstofreductie en natuurverbetering'' vervangen door ''programma landbouw, natuur en stikstof''.

2. In het eerste lid wordt ''programma stikstofreductie en natuurverbetering'' vervangen door ''programma landbouw, natuur en stikstof''.

CONCEPT

D

Artikel 10.36db vervalt.

E

Artikel 10.36dc wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt ‘‘programma stikstofreductie en natuurverbetering’’ vervangen door ‘‘programma landbouw, natuur en stikstof’’.

2. De aanhef en onderdeel a, komen te luiden:

Onze Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur verstrekt aan de beide Kamers der Staten-Generaal de volgende verslagen met de volgende frequentie:
a. elk jaar:
het verslag over de resultaten van de monitoring van de omvang van de stikstofemissie, bedoeld in artikel 11.68, en de monitoring van de omvang van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied, bedoeld in artikel 11.69, tweede lid, van Besluit kwaliteit leefomgeving; en

3. In onderdeel b wordt ‘‘programma stikstofreductie en natuurverbetering’’ vervangen door ‘‘programma landbouw, natuur en stikstof’’.

F

In bijlage I, onder A, wordt de begripsbepaling ‘‘*programma stikstofreductie en natuurverbetering*: programma stikstofreductie en natuurverbetering als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;’’ vervangen door ‘‘*programma landbouw, natuur en stikstof*: programma landbouw, natuur en stikstof als bedoeld in bijlage I bij het Besluit kwaliteit leefomgeving;’’.

Artikel III (inwerkingintreding)

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Jaimi van Essen
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

CONCEPT

Nota van toelichting

Algemeen deel

1. Inleiding
In de Kamerbrief "Weer ruimte voor boer, natuur en bouw" van 26 juni 2026 heeft het kabinet de nieuwe stikstofaanpak gepresenteerd.[1] Onderdeel van deze aanpak is de wijziging van de Omgevingswet in verband met het vervangen van de omgevingswaarden voor stikstofdepositie door omgevingswaarden voor stikstofemissie (hierna: spoedwet vervangen omgevingswaarden stikstofdepositie).

Met de spoedwet vervangen omgevingswaarden stikstofdepositie worden de huidige, op de kritische depositiewaarde (hierna: KDW) gebaseerde omgevingswaarden voor stikstofdepositie, vervangen door emissiedoelen per sector. Bovendien verplicht het wetsvoorstel tot het opstellen van een programma gericht op het bereiken van die emissiedoelen en op het bereiken van instandhoudingsdoelen voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Dit programma, het Programma Landbouw, Natuur en Stikstof (hierna: programma LNS), zal een uitwerking bevatten van het samenhangende maatregelpakket uit de Kamerbrief van 26 juni 2026. Het programma LNS zal het oude Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (hierna: PSN) vervangen. Dit wijzigingsbesluit stelt regels over de inhoud en monitoring van het nieuwe programma.

In deze nota van toelichting wordt achtereenvolgens ingegaan op: de achtergrond en context van dit wijzigingsbesluit (paragraaf 2), hoofdlijnen van het voorstel (paragraaf 3), monitoring, rapportage en bijsturing (paragraaf 4), toezicht en handhaving (paragraaf 5), rechtsbescherming (paragraaf 6) en de gevolgen van het besluit (paragraaf 7). Tot slot volgt de artikelsgewijze toelichting.

2. Achtergrond en context
De spoedwet vervangen omgevingswaarden stikstofdepositie vervangt de huidige, op de KDW gebaseerde omgevingswaarden door emissiedoelen voor de sectoren landbouw, industrie en mobiliteit. De keuze om voor de sectoren landbouw, industrie en mobiliteit emissiedoelen op te stellen, sluit aan bij de realiteit dat deze sectoren gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het overgrote deel van de binnenlandse stikstofemissies. Ook in eerdere aanpakken, zoals de structurele stikstofaanpak (2020) en het programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (2022), is gekozen voor een aanpak van stikstofemissies via deze sectoren. Daarnaast sluit de keuze voor de genoemde sectoren aan bij het uitgangspunt dat sectoren een evenwichtige bijdrage leveren, zoals onder meer geformuleerd door het Adviescollege Stikstofproblematiek (2020).

Het kabinet heeft in de Kamerbrief van 26 juni 2026 aangegeven dat de stikstofuitstoot voor deze sectoren structureel en geborgd moet worden verlaagd. Dit betekent een reductie van 42-46% (NH3) in de landbouw, 50% (NH3) in de industrie, en 50% (NOx) in de mobiliteit in 2035 ten opzichte van 2019.

In de spoedwet zijn de reductiepercentages uit de Kamerbrief voor de landbouw vertaald naar reductieopgaven in kilotonnen (artikel 2.15a, eerste lid, onder a, en tweede lid, Omgevingswet). Voor de landbouw is de reductieopgave op deze wijze beter op te splitsen naar reductieopgaven voor de subsectoren binnen deze sector. Zo kan duidelijkheid worden geboden over de te bereiken emissiereductie in kilotonnen in 2030 en 2035 ten opzichte van 2019. De reductieopgaven in kilotonnen zijn voor de landbouw leidend.

Tabel 1: reductie voor 2030 en 2035 voor de landbouw

Jaar	Stikstofverbinding	Reductie t.o.v. 2019 (percentage)	Reductie t.o.v. 2019 (kilotonnen)[2]

[1] Kamerstukken II 2025/26, 36800 XIV, nr. 87.

[2] In 2019 was volgens de Emissieregistratie (geraadpleegd september 2026) de totale emissie van ammoniak door de landbouw 114,6 kiloton. Daarvan was 6,6 kiloton afkomstig van particuliere landbouwactiviteiten. Omdat die activiteiten in het kader van de spoedwet niet vallen onder de sector landbouw, wordt gerekend met een emissie in 2019 van 108,0 kiloton. 23-25% daarvan is 24,8 tot 27,0 kiloton. Dat betekent dat in de periode tot en met 2030 een reductie van 24,8 tot 27,0 kiloton moet worden bereikt. 42-46% van 108,0

2030 (streefwaarde)	Ammoniak (NH_3)	23-25%	24,8 tot 27,0
2035 (emissiedoel)	Ammoniak (NH_3)	42-46%	45,4 tot 49,7

Voor de sectoren industrie en mobiliteit zijn de reductiepercentages uit de Kamerbrief in de spoedwet opgenomen (artikel 2.15a, eerste lid, onder b en c, Omgevingswet). Voor deze sectoren zijn de reductiepercentages leidend. Indicatief kan, op basis van de huidige emissiecijfers over 2019, wel een beeld worden gegeven van de reductieopgaven in kilotonnen.

Tabel 2: reductie voor 2035 voor industrie en mobiliteit

Sector	**Stikstofverbinding**	**Reductie t.o.v. 2019 (percentage)**	**Reductie t.o.v. 2019 (kilotonnen)** ***indicatief, op basis van huidige cijfers***
Industrie (basis)	Ammoniak (NH_3)	50%	0,7[3]
Mobiliteit	Stikstofoxiden (NO_x)	50%	80,6[4]

De spoedwet schrijft ook voor dat er een programma moet worden vastgesteld, gericht op het bereiken van deze doelen én op het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden.

3. Hoofdlijnen van het voorstel

Dit wijzigingsbesluit schrijft voor welke onderdelen het programma LNS in ieder geval moet bevatten. Dat betekent concreet dat de artikelen uit paragraaf 4.4.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving die betrekking hebben op het oude PSN worden gewijzigd. Hetzelfde geldt voor de artikelen uit paragraaf 11.3.2 die zien op gegevensbeheer over het programma. Tot slot regelt dit wijzigingsbesluit de aanpassing van artikelen uit paragraaf 10.4.6 van het Omgevingsbesluit met betrekking tot gegevensverstrekking.

Dit besluit schrijft ten eerste de onderdelen voor die zijn gericht op het bereiken van de omgevingswaarden voor stikstofemissie. In dat kader schrijft het besluit voor dat het programma de omvang moet bevatten van de emissie van ammoniak door de landbouw, de emissie van ammoniak door de industrie en de emissie van stikstofoxiden door mobiliteit in 2019. Voor de landbouw moet het programma ook de reductieopgave in kilotonnen voor 2030 en 2035 ten opzichte van 2019 bevatten. Daarnaast moet het programma een indicatie bevatten van de reductie in kilotonnen die door de industrie en mobiliteit moet worden bereikt in 2035 ten opzichte van 2019. Voor deze sectoren zijn de reductiepercentages leidend.

Het programma moet daarnaast een beschrijving bevatten van de getroffen of te treffen maatregelen die bijdragen aan de vermindering van stikstofemissie. Het programma zal worden gevuld met maatregelen die nodig zijn om de hierboven genoemde doelen te bereiken. In aanvulling op geldende en in gang gezette maatregelen, waaronder de maatregelen uit het PSN en de bijsturing daarop – zoals de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting – zal het kabinet inzetten op nieuwe maatregelen en deze opnemen in het programma. Dit zijn de maatregelen uit het samenhangende maatregelpakket uit de Kamerbrief van 26 juni 2026.

In de kamerbrief is het samenhangende maatregelpakket voor landbouw, stikstof en natuur gepresenteerd. Deze aanpak is gebaseerd op vijf hoofdlijnen, waaronder emissiereductie in de landbouw, industrie en mobiliteit. Onderdeel van deze aanpak is een generiek maatregelpakket

kiloton is afgerond 45,4 tot 49,7 kiloton. Dat betekent dat in de periode tot 2035 een reductie van 45,4 tot 49,7 kiloton moet worden bereikt.

[3] In 2019 was volgens de Emissieregistratie (geraadpleegd september 2026) de emissie van ammoniak door de basisindustrie 1,3 kiloton. 50% daarvan is 0,7 kiloton. Dat betekent dat, op basis van de huidige cijfers, in de periode tot 2035 een reductie van 0,7 kiloton moet worden bereikt. Zoals toegelicht, is deze reductieopgave in kilotonnen indicatief. Het reductiepercentage is leidend.

[4] In 2019 was volgens de Emissieregistratie (september 2026) de emissie van stikstofoxiden door mobiliteit 161,2 kiloton. 50% daarvan is 80,6 kiloton. Dat betekent dat, op basis van de huidige cijfers, in de periode tot 2035 een reductie van 80,6 kiloton moet worden bereikt. Zoals toegelicht, is deze reductieopgave in kilotonnen indicatief. Het reductiepercentage is leidend.

voor de sectoren landbouw, mobiliteit en industrie, aansluitend bij de emissiereductiedoelen zoals beschreven in dit wijzigingsbesluit en het wetsvoorstel. In het programma worden per sector de maatregelen weergegeven die onderdeel uitmaken van dit pakket. Bij de uitwerking en implementatie van de maatregelen wordt gezocht naar synergie met andere opgaven, zoals klimaat, gewasbescherming, dierwaardigheid, gezonde leefomgeving en de verplichtingen op het gebied van waterkwaliteit (KRW), en worden koppelkansen zoveel mogelijk benut.

Ook schrijft dit besluit voor dat het programma verplicht tot het beschrijven van de verwachte autonome ontwikkeling van de stikstofemissie door bronnen binnen en buiten de Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats en de gevolgen daarvan voor de omvang van de stikstofdepositie voor die habitats.

Ten slotte verplicht dit besluit tot het opnemen van de verwachte gevolgen van de maatregelen op de omvang van de stikstofemissie en stikstofdepositie op de voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Het kabinet heeft het PBL verzocht om te reflecteren op het maatregelpakket. Het PBL heeft zijn reflectie op 4 september 2026 gepubliceerd. De reflectie is bij brief van 4 september 2026 aan de Tweede Kamer aangeboden en bij brief van 11 september 2026 voorzien van een kabinetsreactie.[5] Deze reflectie wordt meegenomen in het programma.

Zoals eerder aangegeven is het programma ook gericht op het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Dit besluit schrijft daarom voor dat het programma voor dat doel de volgende informatie moet bevatten.

Allereerst wordt de verplichting voorgeschreven tot het opnemen van een lijst van de Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats. Het oude PSN bevatte al een lijst met Natura 2000-gebieden met de instandhoudingsdoelstellingen die betrekking hebben op stikstofgevoelige habitattypen of soorten met stikstofgevoelig leefgebied, maar door middel van deze amvb wordt dit ook als een verplichte eis aan het nieuwe programma vastgelegd.

Daarnaast moet het programma een beschrijving bevatten van de mate waarin aan het begin van de periode waarvoor het programma (DATUM 2027) geldt de instandhoudingsdoelstellingen zijn bereikt voor de stikstofgevoelige habitats. Dit inzicht zal worden gegeven met behulp van natuurdoelanalyses (NDA). Een NDA is een feitelijke, ecologische analyse die besluitvorming over natuurbeleid en maatregelen voor natuurherstel[6] ondersteunt. Deze analyse beoordeelt hoe het met de natuur in een Natura 2000-gebied gaat. Daarbij wordt gekeken of met de vastgestelde maatregelen de instandhoudingsdoelstellingen worden behaald en verslechtering wordt tegengegaan. De amvb schrijft verder voor dat het programma een beschrijving bevat van de getroffen en te treffen maatregelen om deze instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en de verwachte gevolgen van de maatregelen.

In het programma LNS worden, in tegenstelling tot het oude programma stikstofreductie en natuurverbetering, geen tussentijdse doelstellingen opgenomen voor het nemen van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Deze verplichting wordt geschrapt omdat de op 18 augustus 2024 in werking getreden Europese Natuurherstelverordening reeds in de tijd geconcretiseerde doelen, onder andere in termen van het areaal waarvoor herstelmaatregelen moeten zijn getroffen, bevat voor natuurherstel. Deze doelen zijn breder dan de doelen waar het programma op gericht is, maar omvatten óók de voor stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000-gebieden (met name artikel 4 van de Natuurherstelverordening heeft hier betrekking op). Het programma levert dus, behalve aan de specifiek voor het programma gesteld doelen, ook een bijdrage aan de realiseren van de doelen van de Natuurherstelverordening. Het zou overbodig en verwarrend zijn als op het niveau van het programma expliciete tussendoelen voor natuurherstel gesteld zouden worden naast de reeds geldende doelen van de Natuurherstelverordening. Bovendien wordt er reeds gewerkt aan een concretisering van de instandhoudingsdoelstellingen van de afzonderlijke Natura 2000-gebieden zodat ook op dit niveau de doelen aansluiten bij de termijnen die de Natuurherstelverordening stelt. Ook op het niveau van afzonderlijke instandhoudingsdoelstellingen zou het dus onwenselijk zijn om ten behoeve van het programma andere tussendoelen op te stellen.

De laatste eis die dit wijzigingsbesluit voorschrijft ten aanzien van de inhoud van het programma is

[5] Kamerstukken II 2025/26, 36800 XIV, nrs. 92 en 93.

[6] De NDA vormt tevens het inhoudelijke deel van de evaluatie van een Natura 2000 beheerplan.

dat zowel voor het voldoen aan de omgevingswaarden in het voorgestelde artikel 2.15a als het bereiken van de instandhoudingsdoelen voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied de sociale en economische effecten en de weging van de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen in kaart moeten worden gebracht. Daarnaast moet het programma een uitwerking bevatten over het verstrekken van gegevens door bestuursorganen aan de Minister van LVVN ten behoeve van de twee- en zesjaarlijkse monitoring van het programma en over het informeren van het parlement.

Ten slotte actualiseert dit wijzigingsbesluit een aantal bepalingen in het Omgevingsbesluit en Besluit kwaliteit leefomgeving over stikstofdepositie. De op de KDW gebaseerde omgevingswaarden in de wet zijn vervangen door emissiedoelen. De bepalingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit die zien op stikstofdepositie zijn daar zoveel mogelijk op aangepast. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden blijft relevant wat er aan stikstof neerslaat in die gebieden.

4. Monitoring, rapportage en bijsturing
Om te kunnen toetsen in hoeverre de emissiereductiedoelstellingen en de instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats worden bereikt, is monitoring een randvoorwaarde. Daarnaast is een bijsturingssystematiek vereist om in te kunnen grijpen wanneer blijkt dat de maatregelen die gericht zijn op het bereiken van de emissiereductiedoelstellingen tot onvoldoende resultaat leiden of anderszins een onmogelijke inzet vragen. Verder kan blijken dat voor sommige gebieden een andere of aanvullende inzet van natuurmaatregelen nodig is. Om tijdig bij te kunnen sturen op ambitie, uitwerking- en uitvoeringsniveau is een systematiek nodig waarbij zowel de stikstofemissie als -depositie als de instandhoudingsdoelstellingen voor in ieder geval stikstofgevoelige habitats gemonitord en gerapporteerd worden.

Het wijzigingsbesluit schrijft voor dat het programma LNS moet voorzien in monitoring en bijsturing. Dit sluit aan bij het advies van de landsadvocaat om te zorgen voor voldoende borging van het maatregelenpakket. Er wordt een systematiek ontwikkeld voor monitoring en bijsturing die borgt dat het programma met bron- en natuurmaatregelen leidt tot een reductie van stikstofemissie en uiteindelijk verbetering van natuur. Daarbij wordt aangesloten bij het stelsel van monitoring en evaluatie dat reeds is ontwikkeld voor de huidige, op de KDW gebaseerde doelen. Zo brengt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) in samenwerking met RIVM, TNO en Wageningen Universiteit en Research (WUR) tweejaarlijks nieuwe ramingen voor de ontwikkeling van de stikstofuitstoot op Nederlands grondgebied en van Nederlandse en buitenlandse bronnen uit. Deze kennisinstellingen brengen ook periodiek in beeld wat de voortgang en (verwachte) effecten zijn van de maatregelen van het huidige programma (PSN). Op onderdelen zal het stelsel mogelijk aangepast moeten worden aan doel en inhoud van het programma LNS.

Als uit de monitoringsrapportages blijkt dat de doelen van het programma niet gehaald (dreigen te) worden, is dat een teken dat er bijgestuurd moet worden. Daarmee kan het kabinet sturen op de wens om een significant deel van de emissiereductie in de eerste vijf jaren (tot 2030) te realiseren en kan ook al rekening gehouden worden met de doelen van de Natuurherstelverordening. Bijsturing zal in de praktijk niet alleen plaatsvinden op grond van monitoringsrapportages, maar kan ook actueel worden tijdens de (voorbereiding van de) uitvoering van maatregelen of bijvoorbeeld naar aanleiding van een evaluatie van een individuele maatregel. In het oude PSN is een aanpak voor bijsturing beschreven die als vertrekpunt zal dienen voor het programma.

Bij het ‘verwerken’, ‘verzamelen’ of ‘verstrekken’ van gegevens in relatie tot monitoring en rapportage is er geen sprake van persoonsgegevens.

5. Toezicht en handhaving
De in dit besluit opgenomen bepalingen over de inhoud van het wettelijk verplicht programma richten zich tot de overheid, in het bijzonder de Minister van LVVN. De minister is verantwoordelijk voor het programma voor het voldoen aan de emissiereductiedoelstellingen en de instandhoudingsdoelstellingen. Ook is de minister verantwoordelijk voor het inrichten van het systeem om het bereiken van de doelstellingen en de werking van het programma te monitoren en zo nodig aanpassingen te doen.

6. Rechtsbescherming
Het wettelijk verplicht programma kan worden gekwalificeerd als een beleidsdocument en bindt

alleen het vaststellende bestuursorgaan zelf bij de uitoefening van zijn bevoegdheden, in dit geval de Minister van LVVN. Gelet op het zelfbindende karakter staat er geen bezwaar en beroep open tegen het programma. Het programma kondigt maatregelen aan. Dat kunnen feitelijke handelingen zijn of bestuurs- of civielrechtelijke rechtshandelingen. Tegen die maatregelen zelf kan, afhankelijk van de aard ervan, bestuurs- of civielrechtelijke rechtsbescherming openstaan.

7. Gevolgen van het besluit
Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Spoedwet vervangen omgevingswaarde stikstof is een inschatting gemaakt van de gevolgen van die wet en dit besluit voor de samenleving. Daarbij zijn ook de effecten voor regeldruk voor burgers en bedrijven beschreven. Net als de Spoedwet richt dit besluit zich tot de overheid, in het bijzonder de minister van LVVN.

7.1 Algemeen
Bij de voorbereiding van dit besluit is een inschatting gemaakt van de gevolgen van dit wetsvoorstel voor de samenleving. Het gaat daarbij om het effect op de regeldruk voor burgers en bedrijven, het effect op bestuurlijke lasten voor overheden, de bedrijfseffectentoets en de milieueffectentoets. Een beschrijving van de resultaten volgt in de volgende paragrafen.

7.2 Effect op de regeldruk voor burgers en bedrijven
Dit besluit richt zich tot de overheid, in het bijzonder de Minister van LVVN. Zoals hiervoor is toegelicht, introduceert het wetsvoorstel een wettelijke plicht voor de Minister van LVVN om een programma op te stellen gericht op emissiereductie en op het bereiken van de doelen van de VHR. De Minister van LVVN stelt de wijziging van het bestaande Psn vast, na overleg met alle betrokken bestuursorganen en na openbare inspraak. Het programma richt zich als beleidsdocument niet rechtstreeks tot burgers en bedrijven.

Het besluit zelf voorziet niet in regels die verplichtingen met zich brengen voor burgers en bedrijven en heeft als zodanig dan ook geen effect op de regeldruk. Regeldrukeffecten kunnen te zijner tijd wel uitgaan van de maatregelen die zullen worden opgenomen in het wettelijk verplicht programma. Die lasten zullen dan bij de vaststelling van de maatregelen zelf in beeld moeten worden gebracht en gewogen.

7.3 Effect op de bestuurlijke lasten
Doordat het besluit zich uitsluitend richt tot de Minister van LVVN en de provincies, en bestaande verplichtingen vervangt, leidt het besluit niet rechtstreeks tot nieuwe bestuurlijke lasten voor andere overheden. In het wettelijk verplicht programma zullen mogelijk wel maatregelen worden opgenomen die doorwerken naar provincies. Bij de uitwerking van het programma en de maatregelen zal de Minister van LVVN samen met de betrokken rijkspartijen en provincies bespreken wat de maatregelen voor de provincies betekenen en nadere afspraken maken over de uitvoering en de wijze waarop deze is in te passen in de aanpak van provincies.

7.4 Bedrijfseffectentoets
Zoals hiervoor is toegelicht richt dit besluit zich uitsluitend tot de overheid – in het bijzonder de Minister van LVVN. Het wetsvoorstel bevat geen regels die directe doorwerking hebben naar bedrijven, bijvoorbeeld in het kader van toestemming- of vergunningverlening van activiteiten.

7.5 Milieueffectentoets
Het wettelijk verplicht programma waarin het wetsvoorstel voorziet, legt het fundament voor het verminderen van stikstofemissie en het behoud en de verbetering van de natuur. De maatregelen in het programma zullen naar verwachting bijdragen aan het bereiken van de doelen van de VHR.

8. Advies en consultatie
Dit besluit is tot stand gekomen met consultatie van relevante organisaties.

PM

CONCEPT

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I (wijziging Besluit kwaliteit leefomgeving)

Onderdeel A (wijziging opschrift paragraaf 4.4.2)

Met dit onderdeel wordt het opschrift van paragraaf 4.4.2 in overeenstemming gebracht met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Onderdeel B (wijziging artikel 4.27: inhoud programma landbouw, natuur en stikstof)

Met het wetsvoorstel tot wijziging van de Omgevingswet in verband met het vervangen van de omgevingswaarde voor stikstofdepositie, is artikel 3.9 van de Omgevingswet gewijzigd. Dit artikel verplicht de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur tot het vaststellen van een programma: het Programma Landbouw, Natuur en Stikstof. Dit programma vervangt het oude Programma stikstofreductie en natuurverbetering. Het doel van het programma is tweeledig: het voldoen aan de omgevingswaarden in het voorgestelde artikel 2.15a (onderdeel a) en het bereiken van de instandhoudingsdoelen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied (onderdeel b). Door middel van het eerste lid wordt duidelijk gemaakt dat artikel 4.27 invulling geeft aan artikel 3.9, vierde lid, van de wet.

Het tweede lid stelt de regels over het eerste onderdeel van het programma, gericht op het bereiken van de omgevingswaarden voor stikstofemissie. Het programma moet in dat kader de omvang in 2019 bevatten, uitgedrukt in kilotonnen emissie van ammoniak, dan wel stikstofoxiden, voor de landbouw, industrie en mobiliteit (onderdeel a). Voor de landbouw moet het programma ook de reductieopgaven in kilotonnen voor 2030 en 2035 bevatten (onderdeel b). Voor de industrie en mobiliteit moet het programma een indicatie bevatten van de reductie in kilotonnen die in 2035 moet worden bereikt ten opzichte van 2019 (onderdeel c). Voor deze sectoren zijn de reductiepercentages leidend. Zie daarvoor de tabellen in paragraaf 2 van het algemeen deel.

Daarnaast bevat het programma een beschrijving van de getroffen of te treffen maatregelen die bijdragen aan de vermindering van stikstofemissie (onderdeel d). Deze bepaling is grotendeels een voortzetting van het oude eerste lid, onderdeel d, onder 1°. Het programma zal worden gevuld met maatregelen die nodig zijn om de hierboven genoemde doelen te bereiken. In aanvulling op geldende en in gang gezette maatregelen, waaronder de maatregelen uit het PSN en de bijsturing daarop – zoals de Landelijke beëindigingsregeling en de Landelijke beëindigingsregeling plus – zal het kabinet inzetten op nieuwe maatregelen en deze opnemen in het programma. Dit zijn de maatregelen uit het samenhangende maatregelpakket uit de Kamerbrief van 26 juni 2026 worden opgenomen.

Onderdeel e verplicht tot het beschrijven van de verwachte autonome ontwikkeling van de stikstofemissie door bronnen binnen en buiten de Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats en de gevolgen daarvan voor de omvang van de stikstofdepositie voor die habitats. Dit is een voortzetting van het oude eerste lid, onderdeel c.

Ten slotte verplicht het tweede lid, onderdeel f, tot het opnemen van de verwachte gevolgen van de maatregelen, bedoeld onder d, op de omvang van de stikstofemissie en stikstofdepositie op de voor stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Dit onderdeel is grotendeels gelijk aan het huidige eerste lid, onderdeel f, behalve dat ook de verwachte gevolgen voor de stikstofemissie in kaart moet worden gebracht.

Het derde lid stelt de regels over het tweede onderdeel van het programma, dat is gericht op het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. Het programma moet daarom de volgende informatie bevatten.

Nieuw is onderdeel a, dat de verplichting bevat tot het opnemen van een lijst van de Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats. Het huidige Psn bevat al een lijst met Natura 2000-gebieden met de instandhoudingsdoelstellingen die betrekking hebben op stikstofgevoelige habitattypen of soorten met stikstofgevoelig leefgebied, maar door middel van dit onderdeel wordt dit ook als een verplichte eis aan het nieuwe programma vastgelegd.

Onderdeel b verplicht tot het beschrijven van de mate waarin aan het begin van de periode waarvoor het programma geldt de instandhoudingsdoelstellingen zijn bereikt voor de stikstofgevoelige habitats. Het programma bevat een beschrijving van de getroffen en te treffen maatregelen om deze instandhoudingsdoelstellingen te bereiken (onder c), en de verwachte gevolgen van de maatregelen (onderdeel d). Dit onderdeel is grotendeels overeenkomstig het eerste lid, onderdeel f (oud).

Het vierde lid stelt twee eisen aan het programma, die zijn gericht op beide onderdelen.

Dit betekent dat zowel voor het voldoen aan de omgevingswaarden in het voorgestelde artikel 2.15a als het bereiken van de instandhoudingsdoelen voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied de sociale en economische effecten en de weging van de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen in kaart moeten worden gebracht (onder a). Deze eis is overeenkomstig het oude eerste lid, onder e. Daarnaast moet, overeenkomstig het oude eerste lid, onder g, het programma een uitwerking bevatten over het verstrekken van gegevens door bestuursorganen aan de Minister van LVVN ten behoeve van de twee- en zesjaarlijkse monitoring van het programma en over het informeren van het parlement (onder b).

Het oude artikel 4.27 schreef voor dat in het programma tussentijdse doelstellingen opgenomen moesten worden met het oog op het treffen van de in het programma opgenomen maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Zoals in par. PM van het algemeen deel is toegelicht, is het niet nodig om deze tussentijdse doelstellingen op te nemen. Daarom zijn deze bepalingen komen te vervallen.

Onderdeel C (schrappen artikel 4.28)

Artikel 4.28 regelde de verplichting voor de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om het programma stikstofreductie en natuurverbetering te wijzigen als uit de gegevensverzameling, bedoeld in artikel 11.69a, blijkt dat met het programma niet kan worden voldaan aan een tussentijdse doelstelling als bedoeld in artikel 4.27, derde lid, onder e.

Door de opzet van het programma LNS is deze bepaling niet meer nodig. Artikel 3.11 van de Omgevingswet regelt dat de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur het programma wijzigt, wanneer uit de monitoring blijkt dat met het programma de omgevingswaarden niet kan worden voldaan. De verplichting tot het wijzigen geldt dus zowel voor de streefwaarde voor de landbouw in 2030 en het einddoel in 2035 voor de landbouw, de industrie en mobiliteit.

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen voor de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebied zijn geen tussendoelen meer nodig in het programma LNS. De Europese Natuurherstelverordening bevat reeds in de tijd geconcretiseerde doelen, onder andere in termen van het areaal waarvoor herstelmaatregelen moeten zijn getroffen (zie paragraaf drie van het algemeen deel). Daarom kan artikel 4.28 Bkl komen te vervallen.

Onderdeel D (schrappen artikel 4.28a)

Artikel 4.28a regelde dat na ontvangst van de gegevens, bedoeld in artikel 10.36db van het Omgevingsbesluit, en nadat het betrokken college van gedeputeerde staten met de wijziging heeft ingestemd, de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur het programma kan wijzigen. Gelet op het vervallen van artikel 10.36db (zie toelichting aldaar), kan ook deze bepaling komen te vervallen.

Onderdeel E (wijziging artikel 4.31: aanpassen verwijzing naar emissiedoelen 2.15a)

Artikel 3.10 van de Omgevingswet voorziet in een verplichting om een programma vast te stellen als aannemelijk is dat niet wordt voldaan of niet zal worden voldaan aan een omgevingswaarde. Die verplichting berust in beginsel bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar dat het geval is, maar de bepaling biedt de mogelijkheid om bij amvb een ander bestuursorgaan aan te wijzen dat het programma vaststelt.

Artikel 4.31 regelt nu de plicht voor de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om een programma vast te stellen als aannemelijk is dat niet wordt voldaan of niet zal worden voldaan aan een omgevingswaarde voor stikstofemissie als bedoeld in artikel 2.15a, eerste

lid, van de wet, in plaats van de oude omgevingswaarden voor stikstofdepositie.

Onderdeel F (wijziging 11.68: verwijzing naar tussendoelen)

Artikel 11.68 geeft toepassing aan artikel 20.2, eerste lid, van de Omgevingswet, dat voorschrijft, voor zover hier relevant, dat voor in de wet vastgestelde omgevingswaarden, de methode van monitoring en het bestuursorgaan dat met de uitvoering van de monitoring is belast, worden aangewezen bij amvb.

Met dit onderdeel worden de verwijzingen in het opschrift en het eerste naar de omgevingswaarden voor stikstofdepositie, aangepast naar de omgevingswaarden voor stikstofemissie. Het is niet zo dat er niet meer wordt gemonitord op stikstofdepositie. Dit wordt alleen op een andere plek geregeld. Monitoring op de omvang van stikstofdepositie kan (indien gewenst) worden toegevoegd aan artikel 11.69.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat in het geval dat het aannemelijk is dat niet wordt voldaan of niet zal worden voldaan aan de omgevingswaarde MLVVN, overeenkomstig artikel 3.11 van de Omgevingswet, het Programma LNS zal wijzigen, en dus geen ander programma zal vaststellen.

Onderdeel G (wijziging artikel 11.69: gegevensverzameling programma stikstofreductie en natuurverbetering)

Met dit onderdeel is allereerst het oude artikel 11.69, eerste lid komen te vervallen. Het eerste lid verplichtte bestuursorganen die waren belast met de uitvoering van de maatregelen, opgenomen in het programma stikstofreductie en natuurverbetering, gegevens te verzamelen over de voortgang en de gevolgen van die maatregelen. Het programma bevat geen maatregelen die worden uitgevoerd door andere bestuursorganen, dus deze bepaling was achterhaald. Het oude artikel 11.69 tweede lid, dat de verantwoordelijkheid regelt voor het verzamelen van de gegevens over de staat van instandhouding, is daarom nu het eerste lid.

In de praktijk is het namelijk de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur die deze gegevens verzamelt. Dit is nu tot uitdrukking gebracht in het tweede lid.

Het derde lid regelt de verplichting voor de provincies om specifieke gegevens te verzamelen. Dit is het oude artikel 11.69b, onderdeel b. Gelet op het vervallen van dit artikel (zie toelichting aldaar), maar het belang van dit onderdeel, is het daarom verplaatst naar artikel 11.69. Ten opzichte van het oude artikel is de zinsnede 'binnen en buiten de betrokken Natura 2000-gebieden' komen te vervallen. Dit betekent namelijk hetzelfde als het hele grondgebied van de provincie, en maakt het zinsdeel daarom overbodig.

Onderdeel H (wijziging 11.69a: *vervallen artikel 11.69a)*

Deze bepaling verplichtte de Minister van LVVN om de tussendoelen in het programma te monitoren. In par (PM) is toegelicht dat de omgevingswaarden voor stikstofemissie worden gemonitord over de band van 3.11 Omgevingswet. In par (PM) is toegelicht dat er geen tussendoelen nodig zijn voor natuur. Daarom kan artikel 11.69a komen te vervallen.

Onderdeel I (wijziging 11.69b: vervallen artikel 11.69b)

Artikel 11.69b regelde de gegevensverzameling door provincies voor de gebiedsgerichte uitwerking van programma stikstofreductie en natuurverbetering. Dit artikel kan komen te vervallen, omdat de aanpak gebiedsgerichte uitwerking gebaseerd is op de gedachte uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. Eén onderdeel blijft wel relevant, namelijk de gegevensverzameling over de nemen maatregelen door provincies en de verwachte gevolgen daarvan (onderdeel b). Dit onderdeel is nu opgenomen in artikel 11.69.

Onderdeel J (wijziging 11.69c: verwijzing naar emissiedoelen)

Deze bepaling regelt dat de Minister van LVVN verslagen moet opstellen over onder meer de resultaten van de monitoring. Die monitoring is niet langer gericht op de omgevingswaarden voor stikstofdepositie, maar op de omvang van de stikstofemissie en de omvang van de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden (zie ook de toelichting op artikel 11.68). Dit is aangepast in het artikel.

Onderdeel K (wijziging begripsbepaling programma stikstofreductie en natuurverbetering)

Met dit onderdeel wordt de begripsbepaling in bijlage I in overeenstemming gebracht met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Artikel II (wijziging Omgevingsbesluit)

Onderdeel A (wijziging opschrift paragraaf 10.4.6)

Met dit onderdeel wordt het opschrift van paragraaf 10.4.6 in overeenstemming gebracht met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Onderdeel B (wijziging artikel 10.19: verwijzing naar programma landbouw, natuur en stikstof)

Met dit onderdeel wordt de verwijzing naar het programma in artikel 10.19 in overeenstemming gebracht met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Onderdeel C (wijziging artikel 10.36da: verwijzing naar programma landbouw, natuur en stikstof)

Met dit onderdeel wordt de verwijzing naar het programma in artikel 10.36da in overeenstemming gebracht met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Onderdeel D (vervallen artikel 10.36db)

Artikel 10.36db regelt de gegevensverstrekking gebiedsgerichte uitwerking programma stikstofreductie en natuurverbetering. Gelet op het vervallen van deze aanpak (zie artikel I, onderdeel I), kan dit artikel komen te vervallen.

Onderdeel E (wijziging artikel 10.36dc)

Artikel 10.36dc regelt de rapportage aan het parlement over het programma. De Minister van LVVN informeert beide Kamers der Staten-Generaal elk jaar over de voortgang en de gevolgen van het programma. Gelet op de wijzigingen in het Besluit kwaliteit leefomgeving over het programma, worden ook de rapportageverplichtingen aangepast. Dit betreft het rapporteren over de omgevingswaarden voor stikstofemissie in plaats van omgevingswaarden stikstofdepositie, en het vervallen van de verplichting over het rapporteren van het behalen van de tussentijdse doelstellingen.

Onderdeel F (wijziging begripsbepaling programma stikstofreductie en natuurverbetering)

Met dit onderdeel wordt de begripsbepaling in bijlage I, onder A, in overeenstemming gebracht en daarmee vervangen met een begripsbepaling met de nieuwe naam van het programma: het programma landbouw, natuur en stikstof. Zie voor de achtergrond van deze naamswijziging paragraaf 2 van het algemeen deel van de nota van toelichting.

Artikel III (inwerkingtreding)

Dit artikel regelt dat het wetsvoorstel in werking treedt bij koninklijk besluit, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Dit biedt de mogelijkheid van gefaseerde inwerkingtreding.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. Van Essen

CONCEPT

CONCEPT